

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 23 januari 2003 *

I de förenade målen C-421/00, C-426/00 och C-16/01,

angående begäran enligt artikel 234 EG, från Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten (Österrike), Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Österrike) och Verwaltungsgerichtshof (Österrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i de vid de nationella domstolarna anhängiga förfarandena mot

Renate Sterbenz (C-421/00),

och

Paul Dieter Haug (C-426/00 och C-16/01),

angående tolkningen av artiklarna 28 EG och 30 EG samt rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel (EGT L 33, 1979, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 2,

* Rättegångspråk: tyska.

s. 130), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/4/EG av den 27 januari 1997 (EGT L 43, s. 21),

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av ordföranden på andra avdelningen R. Schintgen, tillförordnad ordförande på sjätte avdelningen, samt domarna V. Skouris, F. Macken, N. Colneric och J.N. Cunha Rodrigues (referent),

generaladvokat: L.A. Geelhoed,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Renate Sterbenz, genom R. Hütthaler-Brandauer, Rechtsanwältin (C-421/00),
- Österrikes regering, genom H. Dossi, i egenskap av ombud (C-421/00, C-426/00 och C-16/01),
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom M. Shotter och J.C. Schieferer, båda i egenskap av ombud (C-421/00, C-426/00 och C-16/01),

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 4 juli 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten, Unabhängiger Verwaltungssenat Wien och Verwaltungsgerichtshof har, genom beslut av den 8 november 2000, den 15 november 2000 respektive den 18 december 2000 som inkom till domstolens kansli den 14 november 2000, den 20 november 2000 respektive den 15 januari 2001, i enlighet med artikel 234 EG ställt frågor om tolkningen av artiklarna 28 EG och 30 EG samt rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel (EGT L 33, 1979, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 2, s. 130), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/4/EG av den 27 januari 1997 (EGT L 43, s. 21, nedan kallat direktiv 79/112).
- 2 Frågorna har uppkommit i tre tvister avseende förfaranden som inletts mot Renate Sterbenz och Paul Dieter Haug, vilka har anklagats för att ha

salufört livsmedel med en beteckning som är oförenlig med österrikisk lagstiftning.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

3 I artikel 28 EG föreskrivs följande:

”Kvantitativa importrestriktioner samt åtgärder med motsvarande verkan skall vara förbjudna mellan medlemsstaterna.”

4 I artikel 30 EG föreskrivs följande:

”Bestämmelserna i artiklarna 28 och 29 skall inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att bevara växter, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller att skydda

industriell och kommersiell äganderätt. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan medlemsstaterna.”

5 I artikel 2.1 i direktiv 79/112 föreskrivs följande:

”Märkningen och dess närmare utformning får inte

a) vara sådan att den på ett avgörande sätt skulle kunna vilseleda köparen, i synnerhet

i) om vad som är utmärkande för livsmedlet, särskilt dess slag, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprung eller härkomst, framställnings- eller produktionsmetod,

ii) genom att tillskriva livsmedlet verkningar eller egenskaper som det inte har,

iii) genom att antyda att livsmedlet har speciella egenskaper, då i själva verket alla liknande livsmedel har sådana egenskaper,

- b) såvida något annat inte följer av gemenskapsbestämmelser för naturliga mineralvatten och specialdestinerade livsmedel, tillskriva livsmedel egenskaper som förebygger, behandlar eller botar någon sjukdom hos människor eller antyda sådana egenskaper.”

6 I artikel 15 i direktiv 79/112 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstater får inte förbjuda handel med livsmedel som följer reglerna i detta direktiv genom att tillämpa nationella icke harmoniserade bestämmelser för märkning och presentation av vissa livsmedel eller av livsmedel i allmänhet.

2. Punkt 1 gäller inte nationella icke harmoniserade bestämmelser som motiveras av att man vill

— skydda människors hälsa,

— förebygga oredlighet, såvida inte sådana bestämmelser kan befaras hindra tillämpningen av de definitioner och regler som fastställs genom detta direktiv,

- skydda industriella och kommersiella äganderätter, uppgifter om ursprung och registrerade ursprungsbeteckningar samt att förebygga illojal konkurrens.”

Den nationella lagstiftningen

- 7 I 8 § f i Bundesgesetz über den Verkehr mit Lebensmitteln, Verzehrprodukten, Zusatzstoffen, kosmetischen Mitteln und Gebrauchsgegenständen (Lebensmittelgesetz 1975) (förbundslag om saluföring av livsmedel, födoämnen, tillsatser, kosmetiska produkter och nödvändighetsartiklar, nedan kallad LMG) av den 23 januari 1975 föreskrivs följande:

”Livsmedel, konsumtionsvaror och tillsatser

...

- f) ges en felaktig beteckning om de saluförs genom uppgifter som kan vara vilseledande och som avser egenskaper som är väsentliga enligt sedvänja, särskilt vad gäller konsumenternas förväntningar, till exempel art, ursprung, användningsområde, hållbarhet, tillverkningsdatum, beskaffenhet, halt av ämnen som avgör värdet, kvantitet, storlek, antal eller vikt, eller i en form eller med ett utförande som kan vara vilseledande eller med otillåtna hälsorelaterade uppgifter.”

8 I 9 § första och tredje styckena LMG föreskrivs följande:

”1. Vid saluföring av livsmedel, födoämnen eller tillsatser är det förbjudet att

- a) hänvisa till att produkter förebygger, lindrar eller botar sjukdomar eller sjukdomssymptom, eller till att de har fysiologiska eller farmakologiska verkningar, särskilt att de verkar föryngrande, reducerar ålderssymptom, sätter ned vikten eller bevarar hälsan, eller att ge intryck av att sådana verkningar förekommer,

- b) hänvisa till sjukdomsredogörelser, läkarrekommendationer eller sakkunnigutlåtanden,

- c) använda sig av hälsorelaterade, bildliga eller stilerade framställningar av mänskliga organ, avbildningar av personer som är verksamma inom medicinska yrken och av kuranstalter eller andra avbildningar som hänvisar till medicinsk verksamhet.

...

3. Förbundsministern för hälsa och miljö skall efter ansökan genom beslut bevilja tillstånd för användning av hälsorelaterade uppgifter för vissa livsmedel och

konsumtionsvaror då detta är förenligt med konsumentskyddet mot bedrägeri. Beslutet skall upphävas när villkoren för tillståndet inte längre är uppfyllda.”

- 9 74 § första stycket LMG har följande lydelse:

”Den som saluför felaktigt betecknade livsmedel, födoämnen eller tillsatser... eller felaktigt betecknade konsumtionsvaror gör sig skyldig till en administrativ förseelse, och skall av de lokala administrativa myndigheterna ådömas penningböter...”

Twisterna vid de nationella domstolarna och tolkningsfrågorna

Mål C-421/00

- 10 Bürgermeister der Landeshauptstadt Klagenfurt har anklagat Renate Sterbenz, i egenskap av företrädare för Biodiät Erzeugung und Vertrieb GmbH, ett bolag bildat enligt österrikiskt rätt och etablerat i Klagenfurt (Österrike), för att ha salufört förpackningar med ett livsmedel kallat ”Tartex veget, Pastete Champignon”. Förpackningarna var felaktigt betecknade på grund av att de var försedda med den hälsorelaterade uppgiften ”ein guter Name für gesunden Genuß” (”ett gott namn för en sund njutning”), trots att det vid saluföring av livsmedel, födoämnen eller tillsatser är förbjudet att hänvisa till att produkter förebygger, lindrar eller botar sjukdomar eller sjukdomssymptom, eller till att de har fysiologiska eller farmakologiska verkningar, särskilt att de verkar föryngrande,

reducerar ålderssymptom, sätter ned vikten eller bevarar hälsan, eller att ge intryck av att sådana verkningar förekommer.

- 11 Renate Sterbenz överklagade beslutet att förklara henne skyldig till överträdelse av 9 § första stycket a LMG till Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten och yrkade att denna domstol skulle förklara målet vilande till dess att EG-domstolen avkunnat dom i mål C-221/00, kommissionen mot Österrike. I nämnda mål har kommissionen gjort gällande att Republiken Österrike har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 2.1 b, 15.1 och 15.2 i direktiv 79/112 genom att tolka och tillämpa 9 § första och tredje styckena LMG så, att denna lag innebär ett allmänt och absolut förbud mot att förse märkning av livsmedel för normal konsumtion med hälsorelaterade uppgifter och genom att kräva förhandstillstånd för användning av sådana uppgifter.
- 12 Med beaktande av bestämmelserna i Verwaltungsstrafgesetz 1991 (den österrikiska lagen om administrativa straff) (BGBl. 1991/52), vilka föreskriver en skyldighet för överinstansen att avgöra ett mål inom en viss frist, vid äventyr av att underinstansens beslut upphör att vara tillämpligt, beslutade Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Skall artikel 28... i EG-fördraget, i dess lydelse enligt Amsterdamfördraget, och artiklarna 2.1 b, 15.1 och 15.2 i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel... i dess gällande lydelse tolkas så, att de utgör hinder för nationella bestämmelser enligt vilka det är förbjudet att lämna några som helst hälsorelaterade uppgifter vid märkning och

presentation av livsmedel, födoämnen och tillsatser som är avsedda för allmänheten, såvida inte särskilt tillstånd har lämnats (9 § första stycket a—c och tredje stycket [LMG], i tillämplig lydelse)?”

Mål C-426/00

13 Genom beslut av Magistrat der Stadt Wien befanns, med stöd av artiklarna 74.1, 9.1, 8 f och 7.1 c LMG, Paul Dieter Haug skyldig till en administrativ förseelse på grund av att han hade salufört ett livsmedel med en felaktig beteckning.

14 Paul Dieter Haug överklagade beslutet till Unabhängiger Verwaltungssenat Wien, vilken beslutade att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1. Utgör 9 § LMG ett konsekvent genomförande av artikel 2.1 b i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om märkning?

2. Innehåller artikel 2.1 b i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om märkning en uttömmande reglering om otillåten märkning eller är det fråga om en minimibestämmelse som får kompletteras med eventuella nationella bestämmelser?

3. Skall artikel 2.1 b i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om märkning tolkas så, att reglerna om märkning får innehålla begränsningar (såsom är fallet i 9 § första stycket LMG beträffande hälsorelaterade uppgifter) endast om ett förbud anses vara absolut nödvändigt för att hindra att konsumenterna vilseleds?

4. Kan 9 § första stycket LMG i överensstämmelse med direktivet tolkas så, att den i nämnda bestämmelse föreskrivna begränsningen av märkningsmöjligheterna står i överensstämmelse med artikel 2.1 b i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om märkning? Detta skulle kunna vara möjligt med hänsyn till att kravet på en avsikt att vilseleda konsumenterna inte föreskrivs i hela bestämmelsen i artikel 2.1 b i direktivet om märkning, utan kravet utgör ett andra kriterium för att en märkning skall anses vara otillåten.”

Mål C-16/01

- 15 Genom beslut av Unabhängiger Verwaltungssenat Wien av den 12 oktober 1999 befanns Paul Dieter Haug, såsom företrädare för Renatura Naturheilmittel GmbH, ett bolag bildat enligt österrikisk lagstiftning och etablerat i Wien, skyldig till att ha salufört 240 förpackningar av en vara kallad Renatura Kürbiskernkapseln mit Vitamin E, Blase und Prostata (Renatura pumpfrökapslar med E-vitamin för blåsa och prostata), trots att detta livsmedel var felaktigt betecknat på grund av att följande hälsorelaterade uppgifter angavs på märkningen: ”skyddar cellmembranen mot fria radikaler”, ”viktig för flera enzyms funktion”, ”viktig för uppbyggnaden av skelett och tänder” och ”reglerar vätskebalansen (blåsans funktion)”. Dessa uppgifter strider mot bestämmelserna i 9 § första stycket LMG.

16 Eftersom Verwaltungsgerichtshof alltid tolkat 9 § första stycket LMG så, att den innehåller ett förbud mot såväl hälsorelaterade som sjukdomsrelaterade uppgifter, ansåg denna domstol att det anhängiggjorda målet rörande Paul Dieter Haugs överklagande av ovannämnda beslut av den 12 oktober 1999 väckte frågor rörande tolkningen av gemenskapsrätten. Verwaltungsgerichtshof beslutade därför att förklara målet vilande och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1. Skall artikel 2.1 b i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000..., nedan kallat märkningsdirektivet), enligt vilken märkningen och dess närmare utformning, såvida något annat inte följer av bestämmelser för naturliga mineralvatten och specialdestinerade livsmedel, inte får tillskriva livsmedel egenskaper som förebygger, behandlar eller botar någon sjukdom hos människor eller antyda sådana egenskaper, tolkas så, att den utgör hinder för nationella bestämmelser enligt vilka det är förbjudet att vid saluföring av livsmedel

a) hänvisa till att produkter har fysiologiska eller farmakologiska verkningar, särskilt att de verkar föryngrande, reducerar ålderssymptom, sätter ned vikten eller bevarar hälsan, eller ge intryck av att sådana verkningar förekommer,

b) hänvisa till sjukdomsredogörelser, läkarrekommendationer eller sakkunnigutlåtanden,

c) använda sig av hälsorelaterade, bildliga eller stiliserade framställningar av mänskliga organ, avbildningar av personer som är verksamma inom medicinska yrken och av kuranstalter eller andra avbildningar som hänvisar till medicinsk verksamhet?

2. Skall märkningsdirektivet eller artiklarna 28 EG och 30 EG tolkas så, att de utgör hinder för nationella bestämmelser enligt vilka hälsorelaterade uppgifter i den mening som avses i fråga 1 endast får anges vid saluföring av livsmedel efter det att förhandstillstånd har erhållits av behörig förbundsminister, varvid en förutsättning för att erhålla tillstånd är att de hälsorelaterade uppgifterna är förenliga med skyddet för konsumenter mot vilseledande uppgifter?”

17 Genom beslut av domstolens ordförande av den 16 januari och den 20 mars 2001 förenades målen C-421/00, C-426/00 och C-16/01 vad gäller det muntliga och det skriftliga förfarandet samt domen.

Inledande synpunkter

18 Direktiv 79/112 har upphört att gälla genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG av den 20 mars 2000 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel (EGT L 109, s. 29). Enligt artikel 27 trädde dock direktiv 2000/13 i

kraft först den 26 maj 2000 och är följaktligen inte tillämpligt på tvisterna vid de nationella domstolarna. Domstolen skall följaktligen använda sig av direktiv 79/112 för att besvara de nationella domstolarnas tolkningsfrågor.

- 19 Domstolen konstaterar även att det i beslutet om hänskjutande i mål C-426/00 saknas en beskrivning av den faktiska bakgrunden till tvisten vid den nationella domstolen.

- 20 Enligt domstolens fasta rättspraxis krävs att den nationella domstolen klargör den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, eller att den åtminstone förklarar de faktiska omständigheter som ligger till grund för dessa frågor, eftersom det är nödvändigt att komma fram till en tolkning av gemenskapsrätten som är användbar för den nationella domstolen (se bland annat dom av den 26 januari 1993 i de förenade målen C-320/90—C-322/90, *Telemarsicabruzzo m.fl.*, REG 1993, s. I-393, punkt 6, svensk specialutgåva, volym 14, s. 1, och av den 12 juli 2001 i mål C-368/98, *Vanbraekel m.fl.*, REG 2001, s. I-5363, punkt 21).

- 21 Av de handlingar som ingetts till domstolen framgår dock att bakgrunden till tvisten vid den nationella domstolen i mål C-426/00 är identisk med bakgrunden i målen C-421/00 och C-16/01, och de tolkningsfrågor som *Unabhängiger Verwaltungssenat Wien* har ställt avser likaledes tolkningen av artikel 2.1 b i direktiv 79/112 och frågan huruvida reglerna som införts genom 9 § LMG är förenliga med denna bestämmelse. Med beaktande av detta konstaterar domstolen att likheten mellan de frågor som ställts i de tre målen gör det möjligt

för den att lämna användbara svar till de nationella domstolarna. För övrigt var det just frågornas likhet som motiverade beslutet av domstolens ordförande att förena nämnda mål.

- 22 Härav följer att begäran om förhandsavgörande från Unabhängiger Verwaltungssenat Wien kan tas upp till prövning.

Tolkningsfrågorna

- 23 I de tre ovannämnda målen har de nationella domstolarna ställt frågorna för att få klarhet i huruvida artiklarna 28 EG och 30 EG samt artiklarna 2.1 b, 15.1 och 15.2 i direktiv 79/112 utgör hinder för sådana regler som föreskrivs i 9 § första och tredje styckena LMG, vilka innebär ett allmänt förbud mot att använda några som helst hälsorelaterade uppgifter vid märkning och presentation av livsmedel, såvida inte förhandstillstånd har lämnats.
- 24 Domstolen påpekar att det genom artikel 15.2 i direktiv 79/112 har skett en uttömmande harmonisering av de hänsyn som kan motivera tillämpningen av nationella regler som utgör hinder för handel med livsmedel som överensstämmer med direktivets bestämmelser. All nationell lagstiftning i denna fråga skall därför bedömas mot bakgrund av harmoniseringsåtgärdens bestämmelser och inte mot bakgrund av artiklarna 28 EG och 30 EG (se bland annat dom av den 13 december 2001 i mål C-324/99, DaimlerChrysler, REG 2001, s. I-9897, punkt 32, av den 24 oktober 2002 i mål C-99/01, Linhart och Biffi, REG 2002, s. I-9375, punkt 18, och dom meddelad denna dag i mål C-221/00, kommissionen mot Österrike, REG 2003, s. I-1007, punkt 42).

- 25 Vad beträffar den österrikiska regeringens argument avseende tillämpligheten av rådets direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om vilseledande och jämförande reklam (EGT L 250, s. 17; svensk specialutgåva, område 15, volym 4, s. 211), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/55/EG av den 6 oktober 1997 (EGT L 290, s. 18), skall det påpekas att det i artiklarna 2 och 15 i direktiv 79/112 föreskrivs ett förbud mot uppgifter som kan vilseleda köparen. I förevarande fall är det fråga om en särskild regel för att förebygga oredlighet, vilken följaktligen skall tolkas som en specialbestämmelse i förhållande till de allmänna regler om skydd mot vilseledande reklam som föreskrivs i direktiv 84/450 i dess ändrade lydelse (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovannämnda målen Linhart och Biffl, punkterna 19 och 20, och kommissionen mot Österrike, punkt 43).
- 26 Av detta följer att domstolen endast skall tolka direktiv 79/112 för att besvara tolkningsfrågorna.
- 27 Domstolen erinrar inledningsvis om att artikel 2.1 a i direktiv 79/112 innehåller ett förbud mot märkning av livsmedel och dess närmare utformning som är sådan att den skulle kunna vilseleda köparen. Enligt artikel 2.1 b i samma direktiv är det förbjudet, såvida något annat inte följer av bestämmelser för specialdestinerade livsmedel, att genom märkningen tillskriva livsmedel egenskaper som förebygger, behandlar eller botar någon sjukdom.
- 28 Av detta följer att direktiv 79/112 innehåller ett förbud mot användning av alla uppgifter som avser sjukdomar hos människor, oavsett om dessa uppgifter kan vilseleda konsumenten eller ej, liksom ett förbud mot användning av uppgifter som visar sig vara vilseledande även om de inte innehåller någon hänvisning till sjukdomar utan snarare till exempelvis hälsa.

- 29 Det skall även framhållas att artikel 15.1 i direktiv 79/112 hindrar medlemsstaterna från att utfärda förbud mot handel med livsmedel som är förenliga med reglerna i detta direktiv.
- 30 Av det ovan anförda följer att livsmedel som är försedda med märkning som innehåller hälsorelaterade uppgifter som inte är vilseledande skall anses vara förenliga med reglerna i direktiv 79/112, och att medlemsstaterna därför inte kan förbjuda saluföring av dessa genom att åberopa skäl som avser eventuella oegentligheter i märkningen.
- 31 Som framgår av nionde skälet i ingressen till direktiv 79/112 medför dock den omständigheten att direktiv 79/112 är allmänt utformat och skall gälla horisontellt att medlemsstaterna har möjlighet att anta regler utöver direktivets bestämmelser. Gränserna för den befogenhet som medlemsstaterna getts fastställs i själva direktivet, eftersom de hänsyn som kan motivera tillämpningen av nationella icke harmoniserade regler som förbjuder handel med livsmedel som är förenliga med direktivet uttömmande anges i artikel 15.2 i direktivet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 1990 i mål C-241/89, SARPP, REG 1990, s. I-4695, punkt 15, och domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Österrike, punkt 38). Bland dessa hänsyn omnämns bland annat hälso- och konsumentskyddet.
- 32 Enligt 9 § första stycket LMG är det vid saluföring av livsmedel inte bara förbjudet att använda sjukdomsrelaterade uppgifter, utan även hälsorelaterade uppgifter.
- 33 Enligt 9 § tredje stycket LMG krävs förhandstillstånd vid användning av alla hälsorelaterade uppgifter. Denna reglering har till syfte att särskilja de uppgifter som är korrekta från de uppgifter som kan vilseleda konsumenterna. Den åtskillnad som de behöriga nationella myndigheterna gör är avgörande för huruvida saluföringen av livsmedlen i fråga är tillåten eller förbjuden.

- 34 De regler som föreskrivs i 9 § första och tredje styckena LMG kännetecknas av ett allmänt förbud, om inte förhandstillstånd beviljas, mot användning av hälsorelaterade uppgifter, och de är således mer inskränkande än reglerna i artikel 2.1 i direktiv 79/112. Frågan huruvida sådana regler är förenliga med gemenskapsrätten är således avhängig av de hänsyn som ligger till grund för dessa.
- 35 De rättsregler som införts genom LMG har sin grund i ståndpunkten att konsumentskyddet mot bedrägeri oundvikligen kräver att de behöriga nationella myndigheterna gör en föregående prövning av huruvida en hälsorelaterad uppgift på märkningen av livsmedel är vilseledande eller ej.
- 36 Domstolen skall således pröva huruvida sådana regler om förhandstillstånd som föreskrivs i 9 § tredje stycket LMG kan anses tillåtna enligt artikel 15.2 i direktiv 79/112, i den mån sistnämnda bestämmelse tillåter tillämpningen av nationella icke harmoniserade bestämmelser som är motiverade av hänsyn till skyddet för människors hälsa och när det gäller att förebygga oredlighet.
- 37 I artikel 2.1 i direktiv 79/112 föreskrivs visserligen dels ett förbud mot alla uppgifter om att livsmedel förebygger, behandlar eller botar någon sjukdom hos människor, även om dessa uppgifter inte skulle kunna vilseleda köparen, dels ett förbud mot hälsorelaterade uppgifter som är vilseledande. Det skall dock konstateras att skyddet för människors hälsa — om det antas att det i en viss situation trots allt kan föreligga sådana hälsorisker — inte kan motivera regler som medför en så ingripande begränsning av den fria rörligheten för varor som kravet på förhandstillstånd innebär för samtliga hälsorelaterade uppgifter som anges i märkningen av livsmedel, däribland livsmedel som lagligen tillverkas i andra medlemsstater och som där övergått till fri omsättning.

- 38 Det finns nämligen mindre ingripande åtgärder för att undvika sådana kvarstående hälsorisker, till exempel en skyldighet för tillverkaren eller distributören av den ifrågakvarande produkten att i oklara fall framlägga bevis för att de i märkningen förekommande uppgifterna är korrekta i sak (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet kommissionen mot Österrike, punkt 49).
- 39 Domstolen kan inte heller godta den österrikiska regeringens argument rörande konsumentskyddet.
- 40 De regler som införts genom 9 § första och tredje styckena LMG har till syfte att förbjuda hälsorelaterade uppgifter som är vilseledande, men de har i själva verket fått till följd att livsmedel som är försedda med hälsorelaterade uppgifter inte kan säljas fritt i Österrike, även för det fall dessa inte kan vilseleda konsumenten.
- 41 Den österrikiska regeringen har inte styrkt påståendet att ett system med kontroll i efterhand av livsmedel som redan finns på marknaden, som det system som omnämnts i punkt 38 i denna dom, är ineffektivt. Utan att ange några skäl har den österrikiska regeringen endast hävdats att man i Förenta staterna har haft negativa erfarenheter av ett sådant system. Det allmänna förbudet i 9 § första och tredje styckena LMG kan således inte anses stå i proportion till det eftersträlvade målet.
- 42 Det skall tilläggas att i liknande mål rörande uppgifter på förpackningen till vissa kosmetiska produkter, i vilka de österrikiska myndigheterna likaledes åberopade skyddet för konsumenternas hälsa och förhindrande av bedrägeri, har domstolen

slagit fast att nödvändigheten av att erhålla ett sådant tillstånd som föreskrivs i 9 § tredje stycket LMG utgör ett hinder för den fria rörligheten för de ifrågavarande produkterna som på intet sätt är motiverat (dom av den 28 januari 1999 i mål C-77/97, Unilever, REG 1999, s. I-431, punkt 34, och domen i det ovannämnda målet Linhart och Biffel, punkt 45).

- 43 Vad slutligen beträffar den österrikiska regeringens argument att det i vissa fall är svårt att fastställa huruvida en hälsorelaterad uppgift är vilseledande konstaterar domstolen att det ankommer på de nationella domstolarna att i tveksamma fall bilda sig en uppfattning med beaktande av de förväntningar som en normalt informerad samt skäligen uppmärksam och upplyst genomsnittskonsument kan tänkas ha (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 april 2000 i mål C-465/98, Darbo, REG 2000, s. I-2297, punkt 20).
- 44 De frågor som ställts skall följaktligen besvaras så, att artiklarna 2.1 b, 15.1 och 15.2 i direktiv 79/112 utgör hinder för sådana regler som föreskrivs i 9 § första och tredje styckena LMG, vilka innebär ett allmänt förbud mot att använda några som helst hälsorelaterade uppgifter vid märkning och presentation av livsmedel, såvida inte förhandstillstånd har lämnats.

Rättegångskostnader

- 45 De kostnader som har förorsakats den österrikiska regeringen och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 8 november 2000, den 15 november 2000 och den 18 december 2000 har ställts av Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten, Unabhängiger Verwaltungssenat Wien och Verwaltungsgerichtshof — följande dom:

Artiklarna 2.1 b, 15.1 och 15.2 i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning och presentation av livsmedel samt om reklam för livsmedel, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/4/EG av den 27 januari 1997, utgör hinder för sådana regler som föreskrivs i 9 § första och tredje styckena i Bundesgesetz über den Verkehr mit Lebensmitteln, Verzehrprodukten, Zusatzstoffen, kosmetischen Mitteln und Gebrauchsgegenständen (Lebensmittelgesetz 1975) (förbundslag om saluföring av livsmedel, födoämnen, tillsatser, kosmetiska produkter och nödvändighetsartiklar), vilka innebär ett allmänt förbud mot att använda några som helst hälsorelaterade uppgifter vid märkning och presentation av livsmedel, såvida inte förhandstillstånd har lämnats.

Schintgen

Skouris

Macken

Colneric

Cunha Rodrigues

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 23 januari 2003.

R. Grass

Justitiesekreterare

J.-P. Puissochet

Ordförande på sjätte avdelningen